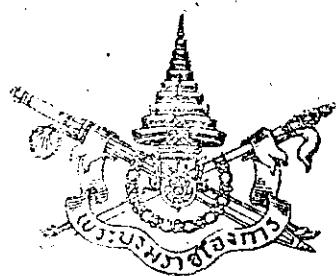

ឧប្បជ្ជកម្ម នាំ ១

ฉบับที่๑๖ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พระปรมາṇกิจยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอุตถัยฯ
จะทรงรัฐบูรณะ ในหน้าที่คณ์ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

รังสิต ก้ามภูนชัยนาทเรนท์

๘๗๙

รายงานนิภัย

พระยานานวราษฎร์

ອຸດເທິງຈົວໜັດ

ព្រះវិរាម នៅថ្ងៃទី ២៣ មីនា កម្លាំង ២០១៩

เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๔

ศุภมัสดุ พระพุทธค สมภาค เป็นอดีตภาค ๒๔๘
พระยา บัชจุนนส์มัช จันทะตตินิยม อุสกสมพัตสร ผู้คด
มาส ก้าพนักย ทศเมดี ศรียกติกำล มนีาคำมภร
เควีสติมสุรทิน พุธวาร โดยกาลบริจเนท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมให้ประกาศ ความพระราชนรภ
ว่า จำเดิมแต่สมเด็จพระบรมปิตุลาธิราช พระบาทสมเด็จ
พระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปูกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรง
พระกรุณาฯ โปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมพระราชนรัชธรรมนี้
แห่งราชอาณาจักรไทย ณ วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช
๒๕๗๕ สถาปนาและอนุญาตการปกครองประชาธิปไตยขึ้นเป็น
ครั้งแรกในประเทศไทยแล้วนั้น เหตุการณ์น้านเมืองให้
วิัฒนาการมาโดยลำดับ จำต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขร
ธรรมนูญให้อันถูกตามกาลนิยม จึง ณ วันที่ ๑๐ พฤหัสฯ ๒๕๘๕
พุทธศักราช ๒๕๘๕ ในรัชสมัยสมเด็จพระบรมราชูปถัมภ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาอานันทมหิดล ได้ทรงฯ
พระกรุณาฯ โปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมให้ทรงรัชธรรมนูญแห่งราช

ฉบับพิเศษ หน้า ๓

คุณที่ ๑๗ เดือน ๖ ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๒

อาณาจักรไทยใช้แทนรัฐธรรมนูญฉบับเดิม ครั้นต่อมาใน
รัชกาลปัจจุบัน บังเกิดความจำเป็นต้องเลิกใช้รัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้ จึง ณ วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๘๐
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประหมัดอนให้ประกาศใช้
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) ไปพลาง
ก่อน จนกว่าจะได้ตรารัฐธรรมนูญขึ้นใช้เป็นกังวลารสืบไป

และเพื่ออนุสิริตามแบบแผนฝ่ายปัรสมัย ได้ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ โปรดกระหมัดอนให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) แก้ไขเพิ่มเติม ดังสร่าวร่าง
รัฐธรรมนูญขึ้นเป็นครั้งแรกในระหว่างตัวการของไทย ประกอบ
กับสมาชิกสหกิจชั่วคราวได้ออกคำสั่งจากสมาชิกวุฒิสภาสืบ
ต่อ จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่จากบุคคลภายนอก
ที่มีคุณสมบัติต่างๆ กันสั่งประเทก ประเทกตั้งห้าคน ครั้น
ณ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๘๑ ได้ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ โปรดกระหมัดอนให้มีมติสภาร่างรัฐธรรมนูญ
และตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการ
พิจารณาปรึกษาวางแผนการให้สู่ฯ อันสมควรประมูลไว้

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

ก่อนที่ ๑๙ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๗

ในรัฐธรรมนูญ เป็นที่นิว่า วางแผนการประทับตัวและเสื่อม化
ของชนชั้วai ให้มั่นคงยั่งยืน กำหนดแนวโน้มนโยบาย
รัฐเพื่อช่วยรักษาไว้ซึ่งความต่อเนื่องกัน โดยสมร่วมมือใน
บริหารราชการ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่
ของวัฒนธรรมและการ ขยายอำนาจเจ้ารัฐสถาในอันที่
ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ปรับปรุงวิธีการเพื่อ
ฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร ให้พึงความคิดเห็นของกัน
กันให้โดยกว้างขวาง กับทางแก้ไขอำนาจผู้บัญญัติ
ส่วนที่เกี่ยวกับการให้ก้ามไว้วางใจฝ่ายบริหารให้เหมาะสม
และเพื่อจะได้พึงความคิดเห็นของประชาชนประกอบ
การร่างรัฐธรรมนูญ สร้างรัฐธรรมนูญได้โดยโอกาส
ประชาชนเข้าพึ่งการประชุมปีกษากาของสภาได้ตลอด
ทั้งได้เลือกสมาชิกของสภาเก้าก้อนตั้งเป็นกรรมการ
หน้าที่สืบต้นครบ พึงความคิดเห็นของประชาชน แล้วนำมา
ท่องสอบ ทั้งเพื่อให้การร่างรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยดี สร้าง
รัฐธรรมนูญได้เลือกสมาชิกอีกภารกิจตั้งเป็นกรรมการ
หน้าที่พิจารณาอย่างกว้าง ครอบคลุมภารกิจด้วยการร่างขั้นตอนตามหลัก

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

ที่บกท.๑๗ เล่ม ๒๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

ที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้วางไว้ และได้ตรวจสอบทราบแล้วว่า
รัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช ๒๕๔๙ คลอตทั้งที่ได้แก้ไข^๑
เพิ่มเติมต่อ ๆ มาจนถึงฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เมื่อเห็นว่า^๒
บทมาตราใดยกเว้น ที่ไม่เป็นมาตราไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น^๓
และโดยที่การนำมายังกฎหมายออกได้เปลี่ยนแปลง^๔
ไปหลายส่วน เมื่อนำมาประเทสที่มีรัฐธรรมนูญใช้มาบ้าน
แล้ว ก็ยังได้ตัดแปลงให้เหมาะสมกับสถานะ กรรมมาธิการ
เช่นเดียวกับพิจารณาเรื่องรัฐธรรมนูญของนานาประเทศประกอบ
กับมัน เพื่อใช้กับร่างขั้นแล้ว กรรมมาธิการได้เสนอร่างนั้นต่อ^๕
ที่สภาร่างรัฐธรรมนูญ ที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาตรวจ^๖
แก้ไขทุกรายการน้ำเสนอโดยที่ก่อน แล้วได้พิจารณาทบทวนโดยละเอียดอีกครั้งหนึ่ง เห็นชอบพร้อมกันเป็นอัน^๗
เสร็จสิ้นแล้ว ณ วันที่ ๒๕ กันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑ จึง^๘
ได้ส่งร่างรัฐธรรมนูญไปยังรัฐสภา รัฐสภาได้พิจารณาปรึกษา^๙
เห็นชอบด้วย ลงมติให้นำเข้าหูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อ^{๑๐}
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาฯ ทรงรับ^{๑๑}
ไว้ ได้ทรงพระราชนิรนาม์โดยตลอด และทรงพระราชนิรนาม์^{๑๒}
ให้เป็นพ้องด้วยความดีของรัฐสภาแล้ว

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๒๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๘

จึงมีพระบรมราชโองการคำสั่งเห็นชอบด้วยพระมหากษัตริย์
ให้ตราธงชัยธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ไว้
ใช้แทนธงชัยธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)
ซึ่งได้ตราไว้ณ วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗
นั้น ดังต่อไปนี้

ขอปวงชนชาวไทยจงร่วมจิตต์ร่วมใจสมัครสไมสรเป็น^๑
เอกฉันท์ ในอันจะรักภานปฏิบัติธงชัยธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทยนี้ เพื่อความทั่งคงอยู่ด้วยดีแห่งระบบประชาธิปไตย
ในรัฐสีมาอาณาจักร และน้ำมายังความผาสุกสิริสวัสดิ์
พิพัฒน์ยั่งคง เอนกสุกผลสกฤตเกียรติยศสถาพร
อาณาประชาราชของพระองค์ สมดังพระบรมราชประสงค์
ของทุกประการ

หมวด ๑

บททวีป

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งเดียว
เดียว จะแบ่งแยกมิได้

มาตรา ๒ ประเทศไทยเป็นการปกครองระบอบประชา
ธิปไตย มีพระมหามัยครรชีเป็นประมุข

ฉบับพิเศษ หน้า ๑

ก่อนที่จะ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒

มาตรา ๓ อำนาจขอเชิญมาจากปวงชนชาวไทย พระ
มหาภัตติริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นแต่โดยบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๔ บุคคลยื่นได้มาและเสียไปซึ่งสัญชาติไทย
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

หมวด ๒

พระมหากษัตริย์

มาตรา ๕ องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็น
ที่การพลังการ ผู้ได้จะลงทะเบียนได้

มาตรา ๖ ผู้ได้จะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์
ในทางใด ๆ ไม่ได้

มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมานกระ และ
ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

มาตรา ๘ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทรง
ไว้สาก

มาตรา ๙ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารทางคุณ
ธรรมนัดรี

ฉบับพิเศษ หน้า ๘

ตอนที่ ๑๖ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙

มาตรา ๑๐ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจถวายทูต
ศักดิ์

มาตรา ๑๑ พระมหากษัตริย์ทรงดำเนินเมืองท่า
ไทย ทรงเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของททารทั้งปวง

มาตรา ๑๒ พระมหากษัตริย์ทรงไว้วางพระราชนิรันดร์
ทั้งสถาปนาฐานนั่นดรศักดิ์ และพระราชทานเครื่องราชฯ
อิสริยาภรณ์

มาตรา ๑๓ พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งทูต
ทรงคุณวุฒิเป็นประธานองค์นตรีคนหนึ่งและองค์นตรีอีก
ไม่นากกว่าเป็ดคนประกอบเป็นคณะกรรมการตัว

คณะกรรมการตัวหนึ่งที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์
ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้าฯ
ให้ทรงคุณตัวพื้นจากตำแหน่งก็ได้ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๔ การเลือกและแต่งตั้งองค์นตรีก็ได้ ก็
ให้ทรงคุณตัวพื้นจากตำแหน่งก็ได้ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

ฉบับพิเศษ หน้า ๘

ลงที่ ๑๙ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๗

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้สั่งนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานองค์นตรีหรือให้ประธานองค์นตรีหันจากตำแหน่ง และให้ประธานองค์นตรีเป็นผู้สั่งนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งองค์นตรีอื่นหรือให้องค์นตรีอื่นพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๕ องค์นตรีต้องไม่เป็นข้าราชการประจำรัฐนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่น สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทน หรือสมาชิกหอเจ้าหน้าที่ในพระองค์การเมือง และต้องไม่แสดงการผูกไฝ่ในพระองค์การเมืองใด ๆ

มาตรา ๑๖ ก่อนเข้ารับหน้าที่ องค์นตรีต้องปฏิญาณตนจะเพาะพระพักตร์พระมหาภัตtriy ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณ
ว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะ ชื่อสัตย์สุจริตและจะรักภักดีต่อพระ
มหาภัตtriy (พระบรมนามากิจ) และจะปฏิบัติหน้าที่
ให้ประโภตน์ของประเทศไทยและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้

ฉบับที่๘๘ หน้า ๑๐

ตอนที่ ๑๙ เดือน ๖ ๘ ราชกิจจานุเบกษา ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๔

และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกๆ การ”

มาตรา ๑๗ องค์กรหรือพื้น-ภาคคำແນ່ນເມືອຕາຍ ຕາມອຸປະກອນມີພະບານຮາຊ ໂອງກາຣໄຫ້ພັນຈາກคำແນ່ນ

มาตรา ๑๙ การແຕ່ງຕິດແລະ ຄອດຄອນຂໍ້ราชກາຣໃນພະອອກຕີແລະສຸມໝາຮອງຄຣັກຍ໌ ໄທເປັນໄປຄາມພະບານຮາຊຢ່າຍ ສັຍ ແລະໃນກາຣໄຫ້ພັນມີພະບານຮາຊ ໂອງກາຣແຕ່ງຕິດຮ່ວມມືກອນ ໄທອັນຄົມຕົກມີເປັນຜູ້ລົງນາມຮັບສັນອຳນວຍກາຣໂອງກາຣ

มาตรา ๒๐ ในເມືອພະນາກົມຕົກມີໃຈໃນປະທັບຕິດໃນราชอาณาຈັກ ໄທອັນຄົມເຫດຕິດເຫດຫຸ່ນຈະທຽນວ່າພະບານຮາຊໄນ້ໄດ້ ຈະໄດ້ທຽນແຕ່ງຕິດຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງດ້ວຍຄວາມເຫດຫຸ່ນຂອງຮູ້ສົກມີເປັນຜູ້ສຳເຮົາຮາຊກາແທນພະອອກຕີ ແລະໃຫ້ປະຫານຮູ້ສົກມີເປັນຜູ້ລົງນາມຮັບສັນອຳນວຍກາຣໂອງກາຣ

มาตรา ๒๑ ໃນກາຣໄຫ້ພັນມີພັນຍິ່ນໃຫ້ທຽນແຕ່ງຕິດສຳເຮົາຮາຊກາແທນພະອອກຕີການຄວາມໃນມາตรา ๑๙ ກີ່ຕິດການການທັງໝົດພະນາກົມຕົກມີໃຈໃນສຳເຮົາຮາຊກາແທນພະອອກຕີ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑

ตอนที่ ๑๓ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๐๒

แทนพระองค์เพราษบั้งไม่ทรงบรรลุนิติภาวะหรือเพราษเหตุ
อันใดก็ได้ ให้คณะลงนามนตรีเสนอซึ่งผู้ได้ผ่านทสมควร
ถ่วงด้วยเห็นด้วยสำเร็จราชการแทนพระองค์คือรัฐสภาเพื่อขอ
ความเห็นชอบ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก็ให้
ประธานรัฐสภาประกาศในพระปรมາภัยใช้พระมหากษัตริย์
แต่ตั้งผู้นั้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

มาตรา ๒๑ ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระ
องค์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐ ให้
ประธานองค์นตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปพลาง
ก่อน

ในการนี้ที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่ง
ตั้งตามความในมาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐ ไม่สามารถปฏิบัติ
หน้าที่ได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ให้ประธานองค์นตรีทำหน้าที่
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราว

ในระหว่างที่ประธานองค์นตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์ตามความในวรคแรกก็ได้ ในระหว่างที่ประธาน
องค์นตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามความใน

ตอนที่ ๙๙ เล่ม ๒๙ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๗

บุรุคสองกีดี ประธานองค์นตรีจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ
ประธานองค์นตรีฯ

ในการนี้ประธานองค์นตรีไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่
ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ให้คณะกรรมการนตรีเลือกองค์นตรี
คนหนึ่งขึ้นเป็นประธานองค์นตรีชั่วคราว

มาตรา ๒๖ ก่อนเข้ารับหน้าที่ พุสต์เรื่องราชการแบบ
พร้อมคชังได้รับการแต่งตั้งตามความในมาตรา ๓ ยกเว้น
มาตรา ๒๐ ต้องปฏิญาณตน ในที่ประชุมรัฐสภา ด้วยถ้อยคำ
ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า จะซื่อสัตย์
สุจริตและไวรักภักดีต่อพระมหามัยราชี (พระบรมนารถ
ศักดิ์ศรี), และจะปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศไทย
ประเทศชาติ เท่าที่รักภายน้ำ แก่ประโยชน์ด้านช่างรัฐธรรมนูญ
ราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

(๔) มาตราเดียวกัน สำหรับสมบัติให้เป็นไปโดยนัยเท่านั้น
มณฑบบุนภาถูกด้วยการสนับสนุนติดต่อ พระพุทธศาสนา
และการแสดงออกบนด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา

ฉบับพิเศษ ๔๙ ๓๓

ก่อนที่จะเดิน ๖๙ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม พ.ศ.๕๒

การยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดียรน่าด้วย
การสืบราชสันตติวงศ์ พงษ์พุทธศักดิ์ราช ๒๕๖๗ จะกระทำ
ได้

มาตรา ๒๘ พรมหากษัตริย์ทรงบงบดุนติภาระเมื่อพระ
ชนมายุครบสิบแปดปีบวบรวม

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่ราชนัดลังกหากว่างลง ให้กษัต
องคุณคริสต์เสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามกฎหมายเดียร
น่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พงษ์พุทธศักดิ์ราช ๒๕๖๗
ท่อรัฐสภาขอความเห็นชอบ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบ
แล้ว ให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้น
ทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภา
ประกาศเพื่อให้ประชาชนทราบ

ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศอยู่คัฟสืบราชสันตติวงศ์ตาม
มาตรา ๒๙ ถ้าได้มีการแต่งตั้งผู้ใดเป็นผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์ไว้ตามความในมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๐ ก็ให้
ผู้บุบบุบต้นหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปพลางก่อน
ให้กูญไม่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ดังกล่าวก็ให้

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๔

ตอนที่ ๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๒

ประธานองค์มนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปพำน
ก่อน

ในการนี้ที่ประธานองค์มนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์คำนึงความในวรรคก่อน ให้นำบทัญญ์คิมาตรา ๒๙
วรรคสามและวรรคสี่มาใช้บังคับ

หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา ๒๖ บุคคลไม่ว่าเหล่ากำเนิดหรือศาสนาใด ย่อม
อยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญเสมอ

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอภันในกฎหมาย ฐานันดรศักดิ์
โดยกำเนิดก็ต้องโดยแต่งตั้งก็ต้องโดยประการอื่นใดก็ต้อง
กระทำให้เกิดเอกสารสิทธิอย่างใดเลย

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในบุรุษ ในการประกอบ
ศาสนานิเกยของศาสนานี้ หรือลักษณิยมในทางศาสนานี้
ย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน
เมื่อไม่เป็นปฏิบัติที่ต่อหน้าที่ของพลเมือง และไม่เป็นการ
ขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศัลธรรมอันดีของประชาชน

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๔

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

ในการใช้เสรีภาพดั่งกล่าวในวรรคก่อน บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ให้รัฐแห่งทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสักหรือเสียประโยชน์อันควรใดซึ่ง เนื่องจากต้องการดำเนินการตามความเชื่อถือ แต่ก็ต่างจากบุคคลอื่น

มาตรา ๒๘ บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดนี้ได้

มาตรา ๓๐ ในคดีอาญา ให้สัมนัยฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีความผิด

ก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมอเป็นผู้กระทำการผิดนี้ได้

คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาจะต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียกหลักประกันจนเกินคราวแก่

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๖

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๒๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๘

กรณีมีได้ การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามหลักกฎหมาย
บัญญัติไว้โดยชอบด้วยกฎหมาย และจะต้องแจ้งเหตุ
ไม่ให้ประกันแก่ผู้ต้องหาหรือดำเนินการ

บุคคลผู้ถูกคุมขังหรือถูกจำคุก ยื่นฟ้องร้องได้ใน
การเยี่ยมตามสมควร

มาตรา ๓๓ บุคคลยื่นมีเรื่องภาพบริบูรณ์ในร่างกาย
การจับกุมคุณขังหรือตรวจค้นตัวบุคคลไม่ว่าในกรณีใด
จะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
แต่ผู้ถูกจับกุมหรือถูกตรวจค้นจะต้องได้รับแจ้งเหตุ พร้อมทันที
ด้วยรายละเอียดตามสมควร ในกรณีถูกจับหรือถูกตรวจค้น
โดยไม่ชักช้า และผู้ถูกคุมขังยื่นมีสิทธิ์จะพบและปรึกษา
ทนายความเป็นการฉะเพาะตัวได้

ในการที่มีการคุมขังตัวบุคคล ผู้ถูกคุมขังอาจก่อ
พนักงานอัยการก็ได้ บุคคลอื่นได้เพื่อประโยชน์ของผู้ถูก
คุมขังก็ได้ มีสิทธิ์ร้องต่อศาลท้องที่ซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดี
อาญาว่าการคุมขังเป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมีคำรuling
เช่นว่านี้ ให้ศาลดำเนินการได้ส่วนผู้เสียหายโดยด่วน ภายใน

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๙

ตอนที่ ๑๙ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

ว่าคำร้องนั้นมูล ศาลนี้อ่านใจสั่งผู้คุ้มขั้งให้นำตัวผู้ถูกคุ้มขั้งมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุ้มขั้งแสดงให้เป็นที่พอใจของศาลไม่ได้ว่าการคุ้มขั้งเป็นการซ่อนตัวยกฉามาข ที่ให้ศาลฟังปล่อยตัวผู้ถูกคุ้มขั้งไปทันที

มาตรา ๓๒ การเกณฑ์แรงงาน จะกระทำได้ก็ได้โดยอาศัยอ่านใจตามบทมัญญ์ตีแห่งกฎหมายจะเพาะเพื่อประโยชน์ในการบังบัดภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉิน หรือโดยอาศัยอ่านใจตามบทมัญญ์ตีแห่งกฎหมายซึ่งบัญญัติให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศไทยอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีพระบรมราชโองการประกาศสถานะการฉุกเฉิน หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศใช้กฎหมายการศึก

มาตรา ๓๓ บุคคลยื่นเมื่อเรื่องภาพบริบูรณ์ในเคหสถาน บุคคลยื่นได้รับความคุ้มครองในกรณีที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองก็ได้ การตรวจ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๙

ที่นั้นที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๔

ค้นເຄຫສຖານກີ່ຈະກຣທຳໄດ້ກີ່ແຕ່ໄດຍອາສຍໍຈຳນາຈຕາມບໍານຸດ
ບັນລຸ້ມືແໜ່ງກູ້ມາຍ

ມາດຽວ ๓๔ ສີທີຂອງບຸກຄລໃນທຣັພຍ໌ສິນຍ່ອມໄດ້ຮັບຄວາມ
ຄຸ້ມຄອງ ຂອບເຂດທີ່ເຕະກະກຳສີທີ່ເຊັ່ນວ່ານີ້ຍ່ອມເປັນໄປ
ຕາມນທບໍ່ບັນລຸ້ມືແໜ່ງກູ້ມາຍ

ກາຮສິນມຖຸກຍ່ອມໄດ້ຮັບຄວາມຄຸ້ມຄອງ ສີທີຂອງບຸກຄລ
ໃນກາຮສິນມຖຸກຍ່ອມເປັນໄປຕາມນທບໍ່ບັນລຸ້ມືແໜ່ງກູ້ມາຍ

ກາຮເວນຄືນອສັງຫາວິມທຣັພຍ໌ ຈະກຣທຳໄດ້ກີ່ແຕ່ໄດຍອາຫນ
ຈຳນາຈຕາມນທບໍ່ບັນລຸ້ມືແໜ່ງກູ້ມາຍນະເພາະເພື່ອກາຮອັນເປັນ
ສາຫະລູປໂກຄ ພຣູກາຮອັນຈຳເປັນໃນກາຮນີ້ອັນກັນປະເທດ
ໂດຍຕຽງ ພຣູກາຮໄດ້ມາຊື່ທຣັພຍາກຣະຮຣມໝາດ ແລະ ຕ້ອງໜ້າ
ໃຊ້ຄ່າທຳຂ່າວ່ັນເປັນທຣູມແກ່ເຂົ້າຂອງ ຕລອດຈານຜ້ອງສີທີ່
ຕາມທ່ຽນໆໄວ້ໃນກູ້ມາຍວ່າດ້ວຍກາຮເວນຄືນອສັງຫາວິມທຣັພຍ໌
ນຮຽດທ່ານໄດ້ຮັບຄວາມເສີ່ຫາຍໃນກາຮເວນຄືນນີ້ດ້ວຍ

ກາຮທ່ານເຈົ້າຫາທ່ານ້ຳໃຫ້ຮູ້ອຄອນຄຣອງອສັງຫາ
ວິມທຣັພຍ໌ຂອງບຸກຄລກີ່ຈີ່ ກາຮໂອນກຣມສີທີ່ໃນສັງຫາວິມທຣັພຍ໌
ຂອງບຸກຄລມາເປັນຂອງຮູ້ກີ່ ດ້ວຍໃຊ້ດ້ວຍຄວາມຍືນຂອນນີ້

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๘

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

บุคคลนั้น จะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและเพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยสาธารณะ หรือเพื่อบังคับกิจพิบัติสาธารณะ และต้องชดใช้ค่าทดแทนอันเป็นธรรมแก่ผู้ได้รับความเสียหาย

คำย

มาตรา ๓๕ บุคคลย่อมมีสิทธิในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้ก็แต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายและเพื่อคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือเพื่อหลอกเดงภาวะคนขัน หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศึลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความเสื่อมธรรมทางจิตติไว้ของเยาวชน

การปิดโรงพิมพ์หรือห้ามทำการพิมพ์เพื่อบังคับน่องอนเสรีภาพ ตามมาตรา ๓๕ จะกระทำได้

การให้เสนอเรื่องหรือข้อความในหนังสือพิมพ์ไปให้ฟ้าห้าที่ตรวจก่อนโฆษณา จะกระทำได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศไทยอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๐

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๗ ๑๐

หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศใช้
การผู้ดูแลนิ่ง หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศใช้
อัยการศึก แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจ
บทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามความในวรรคสอง

การให้เงินหรือทรัพย์สินอ้างอื่นอุดหนุนแห่งสืบพัน
รัฐจะกระทำมิได้

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการศึกษา
อบรม เมื่อการศึกษาอบรมนั้นไม่เป็นปฏิบัติกษัตริย์ต่อหน้าทุกๆ
พลเมืองตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาอบรม และไม่ขัดขวาง
กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรงบประมาณศึกษา

สถานศึกษาของรัฐและของเทศบาล ต้องให้ความ
เสมอภาคแก่บุคคลในการเข้ารับการศึกษาอบรมตามความ
สามารถของบุคคลนั้น ๆ

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการชุมนุม
โดยสงบและปราศจากอาชญา

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้ก็แต่โดย
บัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๑

กอนที่ ๑๙ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๒

เพื่อคัมครองความสัมภักข่องประชาชนที่ใช้ท่าทางและ
หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประชุม^{ที่}
อยู่ในภาวะการรับฟังหรือการลงคะแนน ในระหว่างเวลาที่มีประ^{ที่}
ธรรมราชโลงการประกาศสถานะการณ์ฉุกเฉิน หรือในระหว่าง
เวลาที่มีประกาศใช้กฎหมายการศึกษา

มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการรวมกัน^{ที่}
เป็นสมาคม เมื่อมัวตุประสาทไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

การจัดตั้งและการดำเนินกิจการของสมาคมย่อมเป็นไป^{ที่}
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๓๙ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการรวมกัน^{ที่}
เป็นพระคริมเมือง เพื่อดำเนินการในท้องการเมืองโดยวิถี^{ที่}
ทางประชาชนปัจจุบัน และไม่ขัดต่อจะนอบการปกครองตาม^{ที่}
รัฐธรรมนูญนั้น

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับสมาคมจะนำมาใช้^{ที่}
บังคับแก่พระคริมเมืองมีได้

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน^{ที่}
โดยทางไปรษณีย์ หรือทางอื่นที่ขอบด้วยกฎหมาย

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๒

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๑ ๑๐๑

การตรวจ การกัก หรือการปิดเมืองตาม โทรเลข
ไทยศัพท์ หรือสั่งสื่อสารอื่นใดที่บุคคลมีติดต่อถึงกัน
กระทำได้ก็แต่ได้ขาดอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

บุคคลยื่นมีสิทธิเสนอภาคในการใช้การสื่อสารทั้งที่เป็น
เป็นบริการสาธารณะ

มาตรา ๔๗ บุคคลยื่นมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการเลือก
ถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักรและในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้ก็แต่โดยที่
บัญญัติแห่งกฎหมายจะเพาะเพื่อความปลอดภัยของประเทศ
เศรษฐกิจแห่งชาติ หรือสวัสดิภาพของประชาชน
เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในครอบครัว

การเรียกเก็บบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร
จะกระทำได้

มาตรา ๔๙ บุคคลคนเดียว หรือหิลัยคณร่วมกัน
ยื่นมีสิทธิเสนอเรื่องราวของทุกข์ภัยในเงื่อนไขและวิธี
ทักษะหมายบัญญัติ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๓

ฉบับที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ มีนาคม ๒๕๘๒

มาตรา ๔๓ สิทธิของบุคคลในครอบครัวยื่นได้รับ
ความคุ้มครอง

มาตรา ๔๔ สิทธิของบุคคลที่จะห้องหน่วยราชการซึ่ง
ปัจจุบันบุคคลให้รับผิดเพื่อการกระทำของเจ้าพนักงาน ใน
ภาระเสื่อมเป็นตัวการหรือนายจ้าง ยื่นได้รับความ
คุ้มครอง

มาตรา ๔๕ บุคคลซึ่งเป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ
ประจำถิ่น และพนักงานเทศบาล ยื่นสิทธิและเสรวภาพ
ตามรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับประชาชนพลเมือง เว้นแต่
ท่านได้ในกฎหมาย หรือกฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัย
อำนาจกฎหมายและเพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ
หรือวินัย

หมวด ๔

หน้าที่ของชนชาวไทย

มาตรา ๔๖ บุคคลมีหน้าที่ช่วยกันประเทศ

มาตรา ๔๗ บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหารตามที่กฎหมาย
บัญญัติ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๔

ต่อที่ ๑๙ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔

มาตรา ๔๙ บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งระบบของการป้องครุ
ตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่เคารพถือกฏหมาย

มาตรา ๕๐ ในการใช้สิทธิเดือกตังและสิทธิอกรสึก
ประชามติ บุคคลมีหน้าที่ต้องกระทำโดยสุจริต และมุ่ง
ประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา ๕๑ บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมาย
บัญญัติ

มาตรา ๕๒ บุคคลมีหน้าที่ช่วยเหลือราชการตามที่กฎหมาย
บัญญัติ

มาตรา ๕๓ บุคคลมีหน้าที่รับการศึกษาอบรมชนชั้น proletan
ศึกษา ภาษาในเชื้อชาติและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด ๕

แนวโน้มทางแห่งรัฐ

มาตรา ๕๔ บทบัญญัติในหมวดนี้ฯลฯ เพื่อเป็นแนวทางให้
สำหรับการตระกูลหมายและกระบวนการบริหารราชการตามนโยบาย
ที่สำคัญด้วย และไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการฟ้องร้องรัฐ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๕

หน้า ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ มีนาคม ๒๕๘๒

มาตรา ๔๔ รัฐจะต้องรักษาไว้ซึ่งเอกราช

มาตรา ๔๖ รัฐพึงส่งเสริมสัมพันธไมตรีกันนานาประเทศ
และให้ผลักดันมาตรการในการปฏิบัติต่อกัน

มาตรา ๔๗ รัฐพึงร่วมมือกันนานาประเทศ ในการ
พากยานามบุคคลซึ่งทรงพระหัวใจประเทศและผดุงสันติสุขของ

ไทย

มาตรา ๔๘ กำลังทหารพึงมีอยู่เพียงพอเพื่อความ
เป็นสำหรับรักษาเอกราช

มาตรา ๔๙ กำลังทหารเป็นของชาติ อยู่ในบังคับ
ของชาติสูงสุดของพระมหากษัตริย์ ไม่ใช่ต่อเอกชน คณาจารย์
นักการศึกษาหรือพนักงานเมืองใด ๆ

มาตรา ๕๐ กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรับหรือการส่งคราว
หรือเพื่อป้องกันปราบปรามการจลาจล แต่จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อได้รับ
การอนุมัติโดยเสนาธิการและพระบรมราชโองการเห็นด้วยในกรณีที่มีประกาศใช้กฎหมาย
นี้แล้ว

การใช้กำลังทหารเพื่อช่วยเหลือราชการอ่อน ให้เป็นไป
ตามที่บัญญัติแห่งกฎหมาย

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๖
ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔

มาตรา ๖๓ เอกชน กํด คณบุคคลกํด พระราชบัญญัติ
กํด จะใช้กำลังทหารไม่ว่าโดยตรงหรือโดยทางอ้อมไป
เครื่องมือในทางการเมืองได้

ทหารและบุคคลอื่นในสังกัดผู้บัญชาติ ในระหว่างการ
ราชการประจำ จะเป็นสมาชิกหรือเข้าหน้าที่ในพระราชบัญญัติ
เมือง หรือแสดงการผูกไว้ในพระราชบัญญัติฯ นี้ได้

มาตรา ๖๔ การศึกษาอบรมพึงมีขุดประสงค์ทั้ง ๒ ประการ
ชาวไทยเป็นผลเมื่อได้ มีร่างกายแข็งแรงและอนามัย
สมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถทั้งปวงก่อนการอาชีพ
นิจท์ใจเป็นนักประชาธิปไตย

มาตรา ๖๕ รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษาอบรม
การจัดระบบการศึกษาอบรมเป็นหน้าที่ของรัฐโดยจะให้
สถานศึกษาทั้งปวงย้อมอุปภัยให้การควบคุมดูแลของรัฐ

การศึกษาอบรมชั้นอนุคัญศึกษา รัฐพึงจัดการให้ดำเนิน
ศึกษาดำเนินกิจการของตนเองได้ภายในขอบเขตที่กำหนด
นัญญัติ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๗

นที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๒

มาตรา ๖๔ การศึกษาอบรมซึ่งประธานศึกษาในสถาน
ที่ของรัฐและของเทศบาล จะต้องจัดให้โดยไม่เกิน
สามเดือน

รัฐพึงช่วยเหลือให้ได้มีอุปกรณ์การศึกษาอบรมตามควร
มาตรา ๖๕ รัฐพึงสนับสนุนการค้นคว้าในทางศิลป
แห่งศรีและวิทยาศาสตร์

มาตรา ๖๖ รัฐพึงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประจำชาติ แต่
ห้ามไม่กระทำการใดบุชารอันเป็นการบังคับฝืนใจบุคคล

มาตรา ๖๗ รัฐพึงบำรุงรักษาสถานที่และวัตถุอันมีค่า
ในทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและศิลปกรรม และ
มีองค์กรไม่ใช่ราชการอันว่าจ้างให้มีการส่งวัตถุเช่นว่านี้ออกนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๖๘ การไว้เริ่มทางเศรษฐกิจส่วนเอกชนยื่อมเป็น^๑
ไปโดยเสรี แต่ห้ามจะต้องไม่เป็นการขัดแย้งกับการประกอบ
ในการอันมีลักษณะเป็นสาธารณูปโภค และจะต้องไม่เป็น^๒
การบั่นรอนมนุษยธรรม ความมั่นคงของสังคม หรือเสรียภาพ
ของบุคคล

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๙
ตอนที่ ๑๑ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔

การประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็นสาธารณูปโภค พึงจัดให้ประสานกันกับการดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจโดยเอกชน ในทางที่จะให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างส่วนรวม

กิจการอันมีลักษณะเป็นสาธารณูปโภคโดยเอกชนที่ดี กระทำการได้ดีแล้วโดยอาศัยอำนาจความทบถยั่งคืนแห่งกฎหมาย มาตรา ๖๘ รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการประกอบกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนผลิตผลทึ่งในทางปัจมາณและอนาคต และพึงสนับสนุนการสหกรณ์เพื่อผลเช่นว่านั้นด้วย

มาตรา ๗๐ รัฐพึงสนับสนุนการศึกษาและการประกอบกิจกรรมผลิตของเอกชน ทั้งในเบื้องต้นและอุดหนากรรภ

มาตรา ๗๑ รัฐพึงจัดการตามควรเพื่อมิให้มีการใช้แรงงานเด็กเกินกว่าสภาพแห่งร่างกายของเด็ก

มาตรา ๗๒ รัฐพึงส่งเสริมการสาธารณสุข ตลอดจนการสาธารณูปโภคและทางสังเคราะห์

การซึ่งองค์กันและปรับโครงระบบ รัฐจะต้องกระทำการแก่ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่า

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๕

คุณที่ ๑๓ เชิง ๖๖ วังทองขาภูมกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๒

หมวด ๖

อำนาจนิติบัญญัติ

ส่วนที่ ๑

บทที่ ๑

มาตรา ๗๓ รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทน
รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือเบิกกัน ยื่นเป็นไปตาม
บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗๔ ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา ประธาน
สภาผู้แทนเป็นรองประธานรัฐสภา

ประธานรัฐสภา มีหน้าที่ดำเนินกิจการของรัฐสภาในกรณี
ประชุมร่วมกันให้มีเป็นไปตามระเบียบ และมีหน้าที่อันดูม
กับบัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้

ในการนัดประชุมรัฐสภาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วย
โรคได้เหตุหนึ่ง ให้รองประธานรัฐสภาทำหน้าที่แทน

มาตรา ๗๕ ร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมาย
ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๐

ตอนที่ ๑๙ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ มีนาคม ๒๕๘๔

มาตรา ๑๖ ร่างพระราชบัญญัติซึ่งได้รับความเห็นชอบ
ของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย
เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้มังคันเป็นกฎหมาย
ได้

มาตรา ๑๗ ร่างพระราชบัญญัติโดยพระมหากษัตริย์ในที่
เห็นชอบด้วยและพระราชนักน้ำยังรัฐสภา หรือไม่
พระราชนักน้ำมายังในเดือนสิบวัน รัฐสภาจะต้องปรึกษา
ร่างพระราชบัญญัตินี้ใหม่ ถ้ารัฐสภาลงมติยืนยันตามคุณ
ด้วยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิก
ทั้งหมดของทั้งสองสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีร่างพระราช
บัญญัตินี้ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระ
มหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชนักน้ำ
ในสามสิบวัน ก็ให้นำพระราชบัญญัตินี้ประกาศในราช
กิจจานุเบกษาใช้มังคันเป็นกฎหมายได้ เสมือนหนึ่งว่าพระ
มหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

ฉบับนี้พิเศษ หน้า ๓๑

ก่อนที่ ๑๙ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๒

มาตรา ๗๙ บุคคลจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภา
ผู้แทนในขณะเดียวกันได้

มาตรา ๗๘ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนจะเป็น^{ผู้}
ข้าราชการประจำได้

มาตรา ๘๐ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาพผู้แทน

(๑) ต้องไม่วันตำแหน่ง หรือหน้าที่ได้จากรัฐ
หน่วยราชการของรัฐ หรือหน่วยงานใด ๆ
ที่อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐโดยมีประโยชน์
ตอบแทน หรือตัวรองอยู่ชั้นตำแหน่งหน้าที่
 เช่นว่าวนั้น ทั้งนนอกรากตำแหน่งรัฐมนตรี
 หรือข้าราชการการเมืองอื่น หรือตำแหน่ง
 ที่รัฐมนตรีต้องดำรงโดยยกเว้นบัญญัติแห่ง^{ผู้}
 กฎหมาย หรือตำแหน่งที่รัฐสภา วุฒิสภา
 หรือสภาพผู้แทนเป็นผู้แต่งตั้ง หรือตำแหน่ง^{ผู้}
 หรือหน้าที่เป็นผู้สอนในมหาวิทยาลัย หรือ^{ผู้}
 สถานศึกษาชนอุดมศึกษาอื่น

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๒

ตอนที่ ๑๙ เดือน ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๖

- (๒) ต้องไม่เป็นผู้จัดการ กรรมการ;
ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของ
ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ทั้งภายใน
หน่วยราชการของรัฐเป็นผู้ลงทุนหรือ^{ถือหุ้นมากกว่าร้อยละห้าสิบของหุ้น}
หัวหน้าจำนวนหุ้นทั้งสิ้น
- (๓) ต้องไม่รับสมัปติงานจากรัฐหรือนานา
ราชการของรัฐ หรือคงดือไว้ชั่ว
สมัปติงานนั้น หรือเป็นคู่สัญญาคู่
รัฐ หรือหน่วยราชการของรัฐอัน
ลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนที่
ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยทางอ้อม
- (๔) ต้องไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด
จากรัฐหรือนานาราชการของรัฐ
พิเศษ นอกเหนือไปจากทั้งหมด
หน่วยราชการของรัฐปฏิบัติกันบคุ
ณ ๆ ในธุระกิจการงานตามบรรดา
และนอกจากเงินหรือประโยชน์ที่

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๓

เดือนที่ ๑๑ ปีที่ ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙

ได้รับในฐานะเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือ
สมาชิกสภาผู้แทน หรือในฐานะ
ที่ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ดำรงได้
โดยไม่ต้องห้ามตามมาตรา

บทบัญญัติตามท่านี้ให้ใช้บังคับในการพิทีสณาชิกวุฒิสภา
หรือสมาชิกสภาผู้แทนรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ หรือ
เงิน俸พระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดที่ต้องจ่ายตามข้อ
หาพันธุ์มรณะให้จ่ายในงบประมาณแผ่นดินประจำปี และ
ให้ใช้บังคับในการพิทีสณาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทน
ที่ได้รับอยู่ซึ่งตำแหน่งกรรมการหรือกรรมการชิกการ ทั้ง
ประทีชันคอมเทนตามอัตราที่กำหนดโดยกฎหมายหรือ
โดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๘๑ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนไม่
นับรวมหาคน นับทั้งเข้าชั้นรองต่อประธานสภาเหตุเป็น
กรณี ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกแห่งสภานั้นคนใดคน
ใดเป็นสุดยอดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และให้
ประธานแห่งสภาราทได้รับคำร้องส่งคำร้องนี้ไปยังค่าคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาในจังหวะ

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๔

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๑

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญให้ถือเป็นเด็ดขาด
และให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญแจ้ง คำวินิจฉัยนี้ไปยัง
ประชาชนแห่งสภาก่อนได้รับคำร้องคดีกล่าวในวาระก่อน

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่าสมมาชิกภาพ
ของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสันสุดลง ย่อมไม่กระทบกระทั่ง
กิจการที่สมาชิกคนนั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิกก่อนหน้า
ประชาชนแห่งสภาก่อนเป็นสมมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัย

ส่วนที่ ๒

กฎหมายสภาก

มาตรฐานสภาก่อตัวโดยสมาชิกมีจำนวนหนึ่งร้อย
คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งจากผู้สืบทอด
สมภารรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภานี้แทน และมีอายุไม่ต่ำ^{๕๐}
กว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ ซึ่งทรงพระราชนิรันดร์เห็นว่าเป็นผู้ที่
คุณวุฒิ โดยมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจกรรม^{๕๑}
ต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแห่งชาติ
ให้ประชาชนองค์รวมเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ
ในการแต่งตั้งสมาชิกสภาก

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๕

ก่อนที่จะ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

มาตรา ๘๓ สมาชิกภาพแห่งสมาชิกวุฒิสภามีกำหนด
เดือนกรกฎาคมปีนั้น แต่ต้นที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง^๑
จะเพาะในวาระเริ่มแรกเมื่อครบกำหนดสามปีใหม่การเปลี่ยน
สมาชิกเป็นจำนวนกึ่งหนึ่งโดยวิธีขึ้นสลากร

พระมหากษัตริย์ทรงไว้ว่าชั้งพระราชอำนาจที่จะเลือกและ
แต่งตั้งผู้ออกตามวาระเป็นสมาชิกอีกได้

มาตรา ๘๔ สมาชิกภาพแห่งสมาชิกวุฒิสภาสืบสุดลง
เมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) กระทำการอันดูดองห้ามตามมาตรา ๙๐
- (๕) มีลักษณะดังความที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๐
- (๖) (๗) (๘) และ (๙) แล้วมาตรา
๙๓ (๑) (๒) และ (๓)
- (๖) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาไทยจำคุกไม่เว้น
แต่ในความผิดอันໄต่กระทำโดยประมาท

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๖

ตอนที่๑๓ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๗

หรือความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ

มาตรา ๘๕ ถ้าดำเนินการว่างลงเพราะหุ่นชิ้นใด นอกจากถึงความอุตสาหะ พรมหาภัยตัวที่ได้ทรงเลือกและแต่งตั้งบุคคลผู้นี้ลักษณะต้องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๔ เช่นมาเป็นสมาชิกแทน สำหรับซึ่งเขามาแทนนั้นยื่นมอยู่ในดำเนินการได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งคนแทน

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๔ วรรคสองมาใช้บังคับแก่กรณีเดียวกันด้วย

ส่วนที่ ๓

สภาพผู้แทน

มาตรา ๘๖ สภาพผู้แทนประกอบด้วยสมาชิกซึ่งรายได้เดือน นี้จำนวนตามเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๘

การเลือกตั้งสมาชิกสภาพผู้แทนให้ใช้วิธีลงคะแนนอิสระ เสียงโดยตรงและลับ และวิธีรวมเสียงซึ่งหัวด้วยเสียงตัวเอง

ຂະបັບພິເສດ ນໍາມາຕົກ

ที่ก่อไปเด่น ๒๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๔

มาตรา ๙๔ บุคคลผู้มีคณสมบัติตามที่กำหนดไว้ใน
มาตรา ๙๓ แต่เดิมไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตามมาตรา ๕๓ ยื่น
ภาษีเงินได้

“... ผู้สูงศรีท่านต้องมีคุณสมบัติดังนี้เป็น
มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย เต็มศักดิ์ผู้
สัญชาติไทย ซึ่งมีค่าเป็นกันต่างดาวกด บุคคล
ผู้ได้สัญชาติไทยโดยการเปลี่ยนชื่อศักดิ์ คือ

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๙

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๔

มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่างาน

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนอีกด้วย

(๖) นิอยู่ไม่ต่ำกว่าปีสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

มาตรา ๘๐ บุคคลผู้มีลักษณะตั้งต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง
เป็นบุคคลต้องห้ามนิใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

(๑) บุคคลวิกฤต หรือจิตพิพัฒนาไม่ปกติ

ประ公示

(๒) คนบุหนุวงศะและเป็นไนซึ่งไม่สามารถอ่านเขียนหนังสือได้

(๓) กีกนุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช

(๔) ผู้ซึ่งคุณซึ่งอัญโธดิยหมายของศาล

(๕) ผู้อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
คำพิพากษา

มาตรา ๘๑ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๘๐
มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๒ ทั้งไม่เป็นบุคคล
ต้องห้ามตามมาตรา ๘๓ ย่อมมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทน แต่เมื่อบัญญัติมาตรา ๘๐ (๔) นิ

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๙

ฉบับที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๒

ประกาศนียกรัฐมนตรีที่ยังไม่ได้มีคำพิพากษาของศาลได้ศาลงหนึ่ง
ให้จำคุกผู้ต้องคุณขัง

มาตรา ๕๒ ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ ในวันเลือก
ตั้ง

(๒) มีความรู้ไม่ต่ำกว่าประโภคประณีตศึกษาตาม
หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมี
ความรู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเที่ยบ
ได้ไม่ต่ำกว่านั้น

มาตรา ๕๓ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคล
ที่ห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ก็อ

(๑) ผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

(๒) คนดานอดหงส่องข้าง

(๓) บุคคลมีลักษณะซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี

(๔) ผู้เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้น
ไป โดยได้พ้นโทษมาแล้วไม่ถึงห้าปีในวันเลือก

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๐

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๘

ตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดย
ประมาท

(๕) ข้าราชการประจำ

(๖) บุคคลซึ่งเคยเป็นข้าราชการประจำมาแล้วแต่
ได้พ้นจากตำแหน่งราชการประจำมาแล้วไม่นาน
หนึ่งปีในวันเลือกตั้ง แต่เมื่อบัญญัตินี้มีผล
บังคับแก่ผู้มาห้ามเข้ารับราชการตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย

มาตรา ๕๔ ภายใต้มังคบบบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

มาตรา ๕๕ อายุของสภาผู้แทนมีกำหนดคราวละสี่ปี
นับแต่วันเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป

มาตรา ๕๖ เมื่ออายุของสภาผู้แทนสิ้นสุดลง
มหาภัยตรีย์จะได้ทรงตราพระราชบัญญัติให้มีการเลือก
สมาชิกสภาผู้แทนใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป
กำหนดคราวนี้เลือกตั้งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่อายุของสภา

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๙

กฤษ ๑๗ เดือน ๒๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๒

หนอนสัมสุคล แล้วนเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดวันเดียว
กันทั่วราชอาณาจักร

มาตรา ๕๗ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจ
จะบุบสภាដุ้นเพื่อให้รำถูรเลือกตั้งสมาชิกใหม่

การบุบสภាដุ้นให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ ซึ่ง
ก้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป
ภายในเก้าสิบวัน แล้วนเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดวันเดียว
กันทั่วราชอาณาจักร

การบุบสภាដุ้นจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์
ใดก็ตามที่บุบสภាដุ้นเพื่อ

มาตรา ๕๙ สมาชิกภาพแห่งสมาชิกสภាដุ้นเริ่มเต็ม
วันเลือกตั้ง

มาตรา ๖๐ สมาชิกภาพแห่งสมาชิกสภាដุ้นสิ้นสุด
เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภាដุ้น หรือน
การบุบสภាដุ้น

(๒) ตาย

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๒

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔

คดี

(๓) ถ้าออก

(๔) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๙๐

(๕) มีลักษณะต้องตามที่บัญญัตไว้ในมาตรา ๙๐

(๑) (๒) (๓) และ (๔) และมาตรา

(๑) (๒) และ (๓)

(๖) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาไทยจำคุก เว้นแต่

ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หนึ่ง

ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนด

ไทยชั้นลหุโทษ

ข้อ

อาช

ช้อ

ร่า

สม

ปฏ

มาตรา ๙๐๐ ถ้าต้องดำเนินสماชิกว่าจะลงพระเนตร
โดย นอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภាដู滕 หรือเพิ่ม
มีการยุบสภាដู滕 ให้มีการเลือกตั้งสماชิกชนแทนภายใน
กำหนดเวลาเก้าสิบวัน เว้นแต่อายุของสภាដู滕จะเหลือ
ไม่ถึงหนึ่ร้อยแปดสิบวัน

สماชิกซึ่งเข้ามาแทนนั้นยื่นมอยู่ในตำแหน่งได้เพียง
อายุของสภាដู滕เท่านั้น

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๓

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๒

ส่วนที่ ๔

บทที่ใช้แก่สถาทัศน์สอง

มาตรา ๑๐๙ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทน
ป้อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่ง^ก
อาตีมอนหมายใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็น
ของตนโดยบริสุทธิ์ใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชน
ชาวไทย

มาตรา ๑๐๑ ก่อนเข้ารับหน้าที่ สมาชิกวุฒิสภาและ
สมาชิกสภาผู้แทนต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสถาทัศน์
เป็นสมาชิก ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า จะปฏิบัติ
หน้าที่ตามความเห็นของข้าพเจ้าโดยบริสุทธิ์ใจเพื่อประโยชน์
ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย หงจะรักษาไว้และปฏิบัติตาม
จรรยาบรรณนุญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๑๐๒ วุฒิสภาและสถาทัศน์แห่งสถาทัศน์ น
ประธานสถาทัศน์คนหนึ่ง และรองประธานสถาทัศน์คนหนึ่ง ซึ่ง
พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสถาทัศน์ ฯ ตาม
นัดของสถาทัศน์

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๔

ตอนที่ ๑๑ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๗

มาตรา ๑๐๔ ประธานและรองประธานวุฒิสภาตั้ง
คำแทนเจนถึงวันก่อนวันเดือนปีก่อนประธานและรองประธาน
วุฒิสภาใหม่ ซึ่งจะต้องกระทำเมื่อถึงการที่มีการเปลี่ยน
สมาชิกกึ่งหนึ่ง

ประธานและรองประธานสภารຸป្លេហ์แทนคำแทนคำแทนเจน
สันอายุของสภาร່อມิการยกสภาร

ประธานและรองประธานวุฒิสภาและสภารຸป្លេហ์ยื่นมติ
จากคำแทนเจนถึงวาระพื้นจากคำแทนคำความในส่อ^{กันนวนส}
วรรณก่อน เมื่อ

(一) ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาก่อนถ้า
สมาชิก

(๒) ถูกออกจากการตัวแทน

(๓) ดำเนินการรัฐมนตรีหรือข้าราชการ
การเมืองอัน

(๔) ต้องคำพิพากษาโดยจำคุก

มาตรา ๑๐๕ ประธานวุฒิสภาและประธานสภารຸป្លេហ์
มีหน้าที่ดำเนินกิจการของสภานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบ
รองประธานมีหน้าที่ดำเนินการแทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่
หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๕

หน้า ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๒

มาตรา ๑๐๖ ในเมื่อประธานและรองประธานแห่ง
สภารัฐสภาผู้แทนไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่ง^๑
ภานันฯ เดือกรถักกันชนเองเป็นประธานในคราวประชุมนั้น

มาตรา ๑๐๗ วาระประชุมวุฒิสภาคือ การประชุมสภ
าแทนก็ ต้องมีสมาชิกประชุมไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสามของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๑๐๘ การลงมติในฉันข้อปฏิญญา ให้ถือเอา
ว่างข้อมาเป็นประมวล เว้นแต่เรื่องซึ่งมีบัญญัติไว้เป็น^๒
อย่างในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งยื่นมติเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามี
คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่ม
ให้ถือเสียงหนึ่งเป็นเสียงขาด

มาตรา ๑๐๙ ในที่ประชุมวุฒิสภาก็ ที่ประชุมสภารัฐแทน
ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาก็ สมาชิกผู้ได้จากถ้า
ยกคำสำคัญ ในทางแสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น
ของออกเสียงลงคะแนน ยื่นมติเป็นเอกสารใดๆเด็ดขาด

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๖

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม

ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุพ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในที่นี้ได้

เอกสารนี้ยื่นคุณครองไปถึงผู้มิpmพและผู้โழนณาราชการ
การประชุมโดยคำสั่งของสภา และคุณครองไปถึงบุคคล
ที่สภาเชิญมาแต่งตั้งข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นใน
ประชุมด้วย

มาตรา ๑๑๐ สมัยประชุมของวุฒิสภาและสภาผู้แทน
ป้อมเงินและสันสุคลังพร้อมกัน ตามสมัยประชุม
วุฒิสภา

มาตรา ๑๑๑ ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรฯ ประชุม
ประชุมวุฒิสภานี้ได้

มาตรา ๑๑๒ ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญของ
สภาสามัญหนึ่งหรือหกเดือนอย่างน้อยแต่ละปี แต่หาก
ประชุมครั้งแรกต้องให้สามาธิการได้มีประชุมภายในสามเดือน
นับแต่วันเลือกตั้ง

วันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปี ให้สภาผู้แทน
ราษฎรฯ กำหนด

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๙

ก่อนที่๑๗ เลื่น ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

มาตรา ๑๗ สมัยประชุมสามัญสมัยหนึ่งฯ ให้มีกำหนด
เวลาเก้าสิบวัน แต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าฯ ให้
ขยายเวลาออกไปได้

ในระหว่างเวลาดังกล่าว ใน vrouคก่อน จะโปรดเกล้าฯ ให้
ยกประชุมก็ได้

มาตรา ๑๘ พระมหากษัตริย์ทรงเรียกประชุมรัฐสภา
ทรงเปิดและปิดประชุม

พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำพิธีเปิด
ประชุมตัวยพระองค์เอง หรือจะโปรดเกล้าฯ ให้รัชทายาท
ทรงบรรลุนิติภาวะแล้วหรือผู้ใดผู้หนึ่งมาทำพิธีแทนพระองค์
ก็ได้

มาตรา ๑๙ เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ
พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุม
สามัญสามัญก็ได้

มาตรา ๑๒ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรรวมกัน หรือสมาชิกของแต่ละสภา ไม่ต่ำกว่า
หนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา น

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๙

คยนท ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒

สิทธิเข้าซื้อห้องขอให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรง
ประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยรัฐสภาได้

คำร้องขอตั้งกล่าวในวาระก่อน ถ้าเป็นของสมาชิก
สภาใด ก็ให้ยินต่อประธานแห่งสภานั้น ถ้าเป็นของสมาชิก
ทั้งสองสภา ก็ให้ยินต่อประธานรัฐสภา

ให้ประธานแห่งสภานั้นได้รับคำร้องขอนำความกราบบัง
คุณและรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๘ การเรียกประชุม การขยายเวลาประชุม^๑
และการปิดประชุมรัฐสภา ให้กระทำโดยพระราชนูญ

มาตรา ๑๙ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามปฏิบัติ ห้าม
คุมขั้ง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกวุฒิสภารือสมาชิกตัว
ผู้แทนไปทำการสอบสวน ในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ตัว
หาในคดีอาญา เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากสภาก่อน
เป็นสมาชิก หรือในการนัดที่จับในขณะกระทำการผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกวุฒิสภารือสมาชิกสภาระบุคคล
ในขณะกระทำการผิด ให้วางงานไปยังประธานแห่งสภาก่อน
ทั้งผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยตัวนั้น และประธานแห่งสภานั้น
เป็นสมาชิกอาจสั่งปล่อยผู้ถูกจับให้พ้นจากการคุมขั้งได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๕

คุณที่ ๑๙ เดือน ๒๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๔๘๒

มาตรา ๑๔๘ ในกรณีการพ้องสมاشิกวัฒนศึกษาหรือ
สมاشิกศึกษาผู้แทนในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้พ้องนอกรัฐหรือใน
ที่มีประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนี้ในระหว่างสมัยประชุม
นัดเดียว wenn แต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้แทนเป็นสมاشิก
แต่กระนั้น การพิจารณาคดีก็ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการ
ที่สมاشิกผู้นั้นจะมาเข้าประชุมสภา

การพิจารณาที่ศาลได้กระทำไปก่อนมีคำอ้างว่าจำเลยเป็น
สมاشิกของสภากลไกสภานั้น ย่อมเป็นอันใช้ได้

มาตรา ๑๔๙ ถ้าสมاشิกวัฒนศึกษาหรือสมاشิกศึกษาผู้แทนถูก
คุกคามในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ ก่อนสมัยประชุม
โดยทั้งสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณี
ถึงสิ่งปล่อยตนที่ ถ้าหากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมاشิกได้ร้องขอ

คำสั่งปล่อยตามความในวรรคก่อน ให้มีผลบังคับตั้งแต่
คำสั่งปล่อยจนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม

มาตรา ๑๕๐ ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย
ที่พระมหามนตรีหรือสมاشิกศึกษาผู้แทน แต่ร่างพระราชบัญญัติ

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๐

ตอนที่ ๑๓ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๔๘๙

เกี่ยวกับด้วยการเงิน สำนักงานบัญชีและเงินอุดหนุนต่อเมือง
กำรับรองของนายกรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับด้วยการเงิน หมายความดังนี้
พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อความคือไปปั้นทั้งหมด หรือแต่ข้อ
ข้อหนึ่ง ก่อตัวคือการตั้งขึ้นหรือยกเลิกหรือลดหรือเปลี่ยน
แปลงแก้ไขหรือผ่อนหรือวางแผนเปลี่ยนการบังคับอันเกี่ยวกับ
ภาษีหรืออากร การจัดสรรหรือรับหรือรักษาหรือจ่ายเงิน^๑
แผ่นดิน หรือการกู้เงิน หรือการค้ำประกัน หรือการรับ
เงินกู้ หรือร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเงินตรา

ในกรณีเป็นทั้งสองสัมบูรณ์เป็นอำนาจของประธานาธิบดี
ผู้แทนที่จะวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับด้วยการเงินหรือไม่

มาตรา ๑๒๒ ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทน
ก่อน เมื่อสภาผู้แทนได้พิจารณาลงมติให้ใช้ได้แล้ว ให้นำ^๒
เสนอต่อวุฒิสภาและวุฒิสภาจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน
กำหนดหกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับด้วยการเงิน วุฒิสภาจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๑

คดที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

ในกำหนดสามสิบวัน ทั้งนี้เว้นแต่สถาบันแห่งใดลงมติ
ขยับเวลาออกไปเป็นพิเศษ

กำหนดด่วนทั้งกล่าวในวรรคก่อนให้มายถึงวันในสมัย
ประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นได้มามี
ผลสืบ

ถ้าวุฒิสภาไม่ได้พิจารณาไว้พระราชบัญญัติให้เสร็จภายใน
กำหนดเวลาที่กล่าวในวรรคแรก ก็ให้อธิบายว่าวุฒิสภาได้ให้
ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

มาตรา ๙๒ เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาไว้พระราชบัญญัติ
เสร็จแล้ว

(๑) ถ้าหากวุฒิสภาเห็นชอบด้วยโดยไม่แก้ไข
เพิ่มเติม ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามความ
ในมาตรา ๗๖

(๒) ถ้าหากวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ยับยั้ง
ร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งร่าง
พระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมายังสถาบันแห่ง

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๒

ตอนที่ ๑๑ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบkaya ๒๓ มีนาคม ๒๔๘๙

(๑) ถ้าหากวุฒิสภากำกับเพิ่มเติม ก็ให้ส่ง
พระราชบัญญัติตามที่วุฒิสภากำกับเพิ่ม
เติมนั้นกลับคืนมาบังสภารຸแห่น ในการนั้น
วันนี้ ให้สภากองสองค่ายคงบุคคลที่
หารือได้เป็นสามาชิกแห่งสภานนน
จำนวนเท่ากันตามที่สภารຸแห่นกำหนด
ประกอบเป็นคณะกรรมการซึ่งการร่วมกันเพื่อ
พิจารณาเรื่องพระราชบัญญัตินั้น แล้วให้
คณะกรรมการซึ่งการร่วมกันนั้นรายงานและ
เสนอเรื่องพระราชบัญญัติตามที่ได้พิจารณา
แล้วต่อสภากองสอง ถ้าสภากองสองต่างเห็น
ชอบด้วยเรื่องพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการ
ซึ่งการร่วมกันได้พิจารณาแล้วนั้น ก็ให้
ดำเนินการต่อไปตามความในมาตรา
ถ้าสภากองสองนั้นไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้
ขับยื่นเรื่องพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

คณะกรรมการซึ่งการร่วมกันย้อมมือลงไว้กับบุคคลไว้
มาแตลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในคราวพิจารณา

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๓

หนท ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

พระราชนูญย์ติดใจ” และเอกสารที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐ ที่ให้คุณครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่ตามมาตรานั้นด้วย

การประชุมคณะกรรมการบริหารร่วมกัน ต้องมีกรรมการที่ไม่ประจำไม่ค้ำประกันจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นำข้อบังคับการประชุมปรึกษาของผู้สภานี้ส่วนที่เกี่ยวกับกรรมการมาใช้บังคับโดยอนุโลม มาตรา ๑๒๔ ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยึดยั่งไว้โดยบทบัญญัติมาตรา ๑๒๓ นั้น เมื่อเวลาหนึ่งปีได้ล่วงพ้นไป นับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติกลับคืนมาจังสภากู้แทน สภากู้แทนอาจยกเว้นพระราชบัญญัตินั้นขึ้น พิจารณาใหม่ได้ในกรณีเช่นว่า ถ้าหากสภากู้แทนลงมติยืนยันร่างเดิมหรือไม่ท่องเที่ยงตามที่ได้รับความเห็นชอบจากสภากู้แทน แต่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากสภากู้แทน แต่ได้รับความเห็นชอบจากสภากู้แทนแล้ว ก็ให้ถือว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามความในมาตรา ๑๖

ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยึดยั่งไว้เป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภากู้แทนอาจยกเว้นพระราชบัญญัตินั้น

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๕

ตอนที่ ๑๙ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ มีนาคม ๒๔๘๙

ขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าหากสัมปดาห์
ผู้แทนลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการซึ่งการร่วมกันนั้น
พิจารณา ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งจำนวนสมควรจะทำ
ทั้งหมดของสภากล่าว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็น
อันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการ
ต่อไปตามความในมาตรา ๑๖

มาตรา ๑๒๕ ในกรณีที่สภารຸแห่งสัมนาฯ หรือมกฯ
ยุบสภารຸแห่งนั้น บรรดาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาบังคับ
ให้ความเห็นชอบ หรือที่พระมหาชนครชัยไม้ทรงเห็นชอบ
ด้วย หรือมีได้พระราชทานคืนมาภายในเก้าสิบวัน ให้เป็น
อันตกไป

มาตรา ๑๒๖ งบประมาณแผ่นดินประจำปีให้ทำเป็นใน
พระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติออกไม่ทันปีใหม่ ให้ใช้ปี
พระราชบัญญัติคงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลาง

มาตรา ๑๒๗ การเบิกเงินแผ่นดิน จะกระทรวง
จะเพาะที่ได้อันญญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยบประมาณ รวมทั้ง
แก้ไขในกรณีจำเป็นรับด่วนจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องมีบัญชี

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๕

ฉบับที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

ความหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในการนี้
เป็นวัน ต้องขออนุมัติจากรัฐสภาในโอกาสแรกที่พึง
จะทำได้

คำอนุมัติของรัฐสภาให้ทำเป็นพระราชบัญญัตินะเพาะ
ลง หรือรวมลงไว้ในพระราชบัญญัติโอนเงินในงบประมาณ
ของพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม หรือพระราช
บัญญัติงบประมาณประจำปีถัดไป

มาตรา ๑๒๘ วุฒิสภาและสภาผู้แทนมีอำนาจควบคุม
ราชการแผ่นดิน โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๒๙ ในที่ประชุมวุฒิสภารือสภาผู้แทน สมาชิก
ทุกคนมีสิทธิ์ตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในข้อความใดอันเกี่ยวกับ
งานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบ เมื่อ
เห็นว่าข้อความนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความ
ปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

มาตรา ๑๓๐ สมาชิกวุฒิสภารือสมาชิกสภาผู้แทน
ที่มากกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา
ได้ใช้เข้าชื่อเสนอญัตติข้อให้เปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๖

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๒๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๔๘๘

พระอสกาผู้แทน และแต่กรณ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีเห็น
ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในบัญหาอันเกี่ยวกับ
บริหารราชการแผ่นดิน

ผู้ติดตั้งกล่าวในวรรคก่อน ถ้าเป็นของสมาชิกใน
สภาได้ก็ให้ยื่นต่อประธานแห่งสภานั้น และให้ประธาน
แห่งสภากำชับให้รับผู้ติดตั้งไว้ปัจจุบันโดยทันที เพื่อกำหนด
เวลาสำหรับการเปิดอภิปรายทั่วไป ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าสามสัป
ทนับแต่วันที่นายกรัฐมนตรีได้รับแจ้ง แต่คณะรัฐมนตรี
ย้อมมติที่จะขอให้ระงับการเปิดอภิปรายทั่วไป นั้นเสียไป
เมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความ
ปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ในการเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตราแล้ว ถ้าจะคงบัญชี
ในบัญหาที่อภิปรายมิได้

มาตรา ๑๑๑ สมาชิกสภาผู้แทนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสอง
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด มีสิทธิเข้าชื่อเสนอผู้ติดตั้ง
เปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลบมติไม่ว่าวางใจรัฐมนตรีเป็นราษฎร
หรือทั้งคณะ

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๗

ก่อนที่ ๑๗ เดือน ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

เมื่อการเปิดอภิปรายท้วงไปในสภาคูณ์แทนสันสุตลง โดย
ไม่ได้รับมติให้ผ่านและเมื่อบา Hari เปิดอภิปรายนั้นไป ก็ให้
ประธานสภาคูณ์แทนแจ้งไปยังประธานวุฒิสภา และในกรณี
เช่นวันนี้ วุฒิสภาอาจเปิดอภิปรายท้วงไปในบัญหาเดียวกัน
นั้น และอาจส่งข้อสังเกตไปยังสภาคูณ์แทนเพื่อประกอบการ
ทำงานของสภานั้นได้

การลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ ให้สภาคูณ์แทน
กระทำภายหลังที่ได้รับแจ้งผลแห่งการประชุมประจำของวุฒิ
สภามาความในวรรคก่อนนี้แล้ว

มาตรา ๓๒ ถ้ามีบัญหาเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ที่คณะกรรมการ
รัฐมนตรีเห็นสมควรจะพึงความคิดเห็นของสมาชิกวุฒิสภา
และสมาชิกสภาคูณ์แทน นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธาน
วุฒิสภาหรือให้มีการเปิดอภิปรายท้วงไปในที่ประชุมร่วมกันของ
วุฒิสภาได้ ในกรณีเช่นวันนี้รัฐสภาจะลงมติในบัญหาที่
อภิปรายไม่ได้

มาตรา ๓๓ การประชุมวุฒิสภาและสภาคูณ์แทนยื่อม
เป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของ

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๙

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔

แต่ละสภา แต่ถ้าหากคณะกรรมการต้องห้ามสมาชิกของแต่ละสภาไม่น้อยกว่าสิบห้าคนร้องขอให้ประชุมลับ
ประชุมลับ

มาตรา ๑๓๔ วุฒิสภาและสภាចู่เทนมีอำนาจเลือก
สมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการธิการสามัญ ได้
มีอำนาจเลือกบุคคลที่เป็นสมาชิกหรือไม่ได้เป็นสมาชิกตามที่
คณะกรรมการธิการวิสามัญ เพื่อกระทำการหรือพิจารณาส่วน
ส่วนเรื่องใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภากล่าวรายงานต่อสภากล่าว
คณะกรรมการธิการที่กล่าวไปย่อหนึ่งมีอำนาจเรียกบุคคลใด ๆ มา
แหลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในการที่กระทำการ
เรื่องที่พิจารณาอยู่นั้นได้

เอกสารที่ทบทวนไว้ในมาตรา ๑๐๘ นั้น ให้คุณครูฯ
ถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่ตามมาตรฐานด้วย

มาตรา ๑๓๕ การประชุมคณะกรรมการธิการ ต้องมี
กรรมการประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนกรรมการทั้งหมด
จึงจะเป็นองค์ประชุม

ឧបប័ណ្ណិសេយ អនី ៥

ការងារទី ១៧ លេខ ៦៦ រាជកិច្ចានុបេក្ខាយ ២៣ មីនាំកម ២៤៩២

នាទរា ៣៣៦ ឯុត្តិសភាលេសភាគដៃពេនីអំណាគចងខ៉ឺ
ម៉ោកការប្រជុំប្រើកម្មានុបេក្ខាយ កេយ្យការងារសេនអ
រៀងផ្លូវរាជប័ណ្ណិសេយ ការសេនអូយ៉ុតិ ការប្រជុំ ការប្រើកម្មា
និងការងារអ៊ីន ដើម្បីជានិការតាមបុណ្យប័ណ្ណិសេយ ដោយរួចរាល់នូវ

សៀវភៅ ៥

ការប្រជុំរំវៀកនុបេក្ខាយ

នាទរា ៣៣៧ និងការណើតែឲ្យបីនឹងឯុត្តិសភាប្រជុំរំវៀកនុបេក្ខាយ

(១) ការឱ្យកិច្ចានុបេក្ខាយបានចូលរួមការងារទី ៥ ដើម្បីរួចរាល់
រាជការពេនដោយការងារតាមគំនិតរៀងរាល់នូវការងារ

៦៩ និងនាទរា ២០

(២) ការប្រើឈ្មោះនិងការងារតាមគំនិតរៀងរាល់នូវការងារពេន
ដោយការងារតាមគំនិតរៀងរាល់នូវការងារ និងការងារពេន

២២២

(៣) ការឱ្យកិច្ចានុបេក្ខាយបានចូលរួមការងារសៀវភៅ និងការងារ

សំណើតាមគំនិតរៀងរាល់នូវការងារ ៥៥

(៤) ការប្រើកម្មានុបេក្ខាយប័ណ្ណិសេយ ដើម្បីរួចរាល់នូវការងារ
តាមគំនិតរៀងរាល់នូវការងារ ៧៧

ฉบับพิเศษ หน้า ๖๐

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๑

- (๕) การเปิดประชุมรัฐสภาตามความใน
มาตรา ๑๓๙
- (๖) การปิดอภิปรายทั่วไปตามความใน
มาตรา ๑๓๔
- (๗) การให้ความยินยอมในการประกาศ
สังคրามตามความในมาตรา ๑๕๑
- (๘) การให้ความเห็นชอบแก่หนังสือสัญญา
ตามความในมาตรา ๑๕๕
- (๙) การแต่งตั้งคุลาการรัฐธรรมนูญตาม
ความในมาตรา ๑๖๙
- (๑๐) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามความ
ในมาตรา ๑๗๑
- (๑๑) การตีความรัฐธรรมนูญตามความใน
มาตรา ๑๗๗

มาตรา ๑๗๗ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้
ใช้บังคับการประชุมปรึกษาของวุฒิสภาโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗๘ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้
นำบทที่ใช้แก่สภาทั้งสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ฉบับพิเศษ หน้า ๖๙

๒๕๗๘ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๒

หมวด ๗

อำนาจบริหาร

มาตรา ๖๔๐ พะนາຍหากย์ตัวริ้วทรงตั้งนายกรัฐมนตรีคน
ใหม่และรัฐมนตรีอีกไม่น้อยกว่าสิบห้าคนและไม่มากกว่า
สิบห้าคน บะกອນเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหาร
ภาระแผ่นดิน

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราช
โองการตั้งนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๖๔๑ ก่อนเข้ารับหน้าที่ รัฐมนตรีต้องปฏิญาณ
ตนจะเพาะพระพักตร์พระมหาภัยตัวริ้ว ด้วยถ้อยคำดังต่อไป

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณ
ไว้ข้าพระพุทธเจ้าจะซื่อสัตย์สุจริตและจริงรักภักดีต่อพระมหา
ภัย (พระบรมนามาภิไธย) และจะปฏิบัติหน้าที่เพื่อ
ประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และ
ปฏิรักษาตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๖๔๒ รัฐมนตรีจะเป็นข้าราชการประจำได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๖๒

กฤษฎีกา เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๘

มาตรา ๑๔๓ รัฐมนตรีจะกระทำการใด ๆ ที่ห้ามให้สามาชิกวุฒิสภาระและสามาชิกสภารัฐเห็นกระทำการตามที่บัญญัติในมาตรา ๙๐ นี้ได้ และนอกจากนั้นรัฐมนตรีจะเป็นผู้จัดการ กรรมการ หัวหน้ารัฐสภา ตัวแทน หรือลูกจ้างของบุคคลหัวหน้าส่วน บริษัทหรือองค์กรใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร ก็มิได้ด้วย

มาตรา ๑๔๔ รัฐมนตรีผู้ใดเป็นสามาชิกแห่งสภารัฐสิทธิเข้าประชุมและลงคะแนนข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในที่ประชุมของวุฒิสภาระ或者สภารัฐเห็น หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

เอกสารสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๘ ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔๕ ในการดำเนินนโยบายบริหารราชการแผ่นดิน คณะกรรมการต้องได้รับความไว้วางใจของสภารัฐเห็น

รัฐมนตรีผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ทำการกระทรวงต้องนำชื่อตนต่อรัฐสภาในหน้าที่ของตน และรัฐมนตรีทุกคน

ฉบับพิเศษ หน้า ๖๑

กองที่๑ เล่ม ๒๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒

บการแต่งตั้งให้ว่าการกระทรวงหรือไม่ก็ตาม ต้องรับผิดชอบ
งานกันต่อรัฐสภาในนโยบายที่ไปของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๔๖ คณะกรรมการที่เข้าบริหารราชการแผ่นดิน
จะต้องแต่งตั้งสภาคูณ์แทนและต่อวุฒิสภาตาม
คำตัดสิน การลงมติให้ความไว้วางใจหรือไม่ให้ความไว้วางใจ
คณะกรรมการนั้น ให้สภาคูณ์แทนกระท่าว้ายหลังที่คณะกรรมการ
ได้แต่งตั้งนโยบายต่อวุฒิสภาแล้ว

ในการที่คณะกรรมการต้องแต่งตั้งนโยบายต่อวุฒิสภานั้น
สภาคูณ์อาจตั้งข้อสังเกตสิ่งไปยังสภาคูณ์แทนเพื่อประกอบการ
พิจารณาของสภานั้นได้

มาตรา ๑๔๗ ในระหว่างเวลาบริหารราชการแผ่นดิน
หากหลังที่ได้รับความไว้วางใจจากสภาคูณ์แทนแล้ว ถ้ามีพฤติ
กรรมที่คณะกรรมการเห็นสมควร คณะกรรมการจะขอให้สภา
ชูแทนยืนยันความไว้วางใจอีกครั้ง ในการนี้เช่นว่านี้ ให้นำ
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ฉบับพิเศษ หน้า ๖๔

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔

กํอ

มาตรา ๑๕๙ รัฐมนตรีหงค์พื้นจากคำแห่งเมือง

(๑) สถาบันแห่งใหม่ให้ความไว้วางใจตามมา

๑๕๖ หรือมาตรา ๑๕๗

(๒) สถาบันแห่งใหม่คิดไม่ไว้วางใจตามมาตรา

๑๓๗

(๓) สถาบันแห่งใหม่ให้ความไว้วางใจตามมาตรา

๑๕๘ สันติสุขหรือมีการยุบสถาบันแห่งใหม่

(๔) คณะรัฐมนตรีลาออกจาก

(๕) ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี

สุดถังตามมาตรา ๑๕๘

คณะรัฐมนตรีหงค์พื้นจากคำแห่งเมือง

คำแนะนำไปจนกว่าจะต้องหงค์ชั่วคราวในหนึ่ง

มาตรา ๑๕๖ ความเป็นรัฐมนตรีหงค์สุดถังจะเพาะตัวใน

(๑) ตาย

(๒) ลาออกจาก

(๓) มีลักษณะต้องความทันทีปฏิเสธไว้ในมาตรา

(๑) (๒) (๓) และ (๔) และมาตรา

๕๗ (๑) (๒) และ (๓)

ฉบับพิเศษ หน้า ๖๕

ก่อนที่ ๑๗ เดือน ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

- (๔) ต้องคำพิพากษายาโดยจำคุก
- (๕) กระทำการที่ต้องห้ามตามมาตรา ๑๕๓
- (๖) สภาผู้แทนลงมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา

๑๓๑

มาตรา ๑๕๐ ในเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน ใน
อันที่รักษาความปลอดภัยสาธารณะ หรือบังคับภัยพิบัติ
สาธารณะ และจะเรียกประชุมรัฐสภาให้ทันท่วงทันได้ก็ได้
เมื่อกรณีเช่นว่านั้นเกิดขึ้นในระหว่างสภาผู้แทนถูกยุบก็ได้ พระ
มหาชนทรัพย์ของทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระ
ราชบัญญัติได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้เสนอพระราชกำหนด
นนท์หรือรัฐสภาโดยไม่ซักซ้า ถ้ารัฐสภาพอนุมัติแล้ว พระราชน
กำหนดนั้นก็ให้มีผลเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ถ้ารัฐสภาพไม่
อนุมัติ พระราชนกำหนดนั้นก็เป็นอันตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบ
ภารกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

ฉบับพิเศษ หน้า ๖๖

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๘

คำอุนุมัติและไม่อนุมัติให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๕๑ ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีความจำเป็น
ต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับด้วยการภายในกรุงศรีอยุธยา ซึ่งจะดูแล
ได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษาประโยชน์ของ
แผ่นดิน พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติได้
บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

พระราชบัญญัติได้ตราขึ้นตามความในวรรคก่อน
ต้องนำเสนอต่อวุฒิสภาภายในสองวันนั้น แต่วันถัดจากวัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำทบัญญัติมาตรา
๑๕๐ วรรคสองและวรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๒ พระมหากษัตริย์ทรงไว้วางพระราชอำนาจ
ในการประกาศใช้กฎหมายอัชญาการศึก ตามลักษณะและวิธี
ตามกฎหมายว่าด้วยกฎหมายอัชญาการศึก

ในกรณีที่ความจำเป็นต้องประกาศใช้กฎหมายอัชญาการศึก
ฉะเพาะแห่งเป็นการรบด่วน เจ้าหน้าที่ผู้ทรงไว้วาง
ให้ตามกฎหมายว่าด้วยกฎหมายอัชญาการศึก

ฉบับพิเศษ หน้า ๖๗

ฉบับที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๔

มาตรา ๑๕๓ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจ
ในการประกาศสงเคราะห์ เมื่อได้รับความยินยอมของรัฐสภา^๑
ด้วย

เมื่อให้ความยินยอมของรัฐสภา ต้องมีเสียงไม่ต่ำกว่า
สองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา

มาตรา ๑๕๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจ
ในการกำหนดสื่อสัญญาสันติภาพสงบศึก และกำหนดสื่อ^๒
สัญญาอื่นกับนานาประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตต่างประเทศ
เท่าที่ต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา
ท้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มาตรา ๑๕๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจ
ในการพระราชทานอภัยโทษ

มาตรา ๑๕๖ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจ
ในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์ และเบยกคนกร ของราช
บุตรีส่วนภารณ์

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๙

ตอนที่ ๑๗ เดือน ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๔๘๙

มาตรา ๑๕๙ พระมหากษัตริย์ทรงไว้วังพระราชนิเวศน์
ในการตราพระราชบัญญัติโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

มาตรา ๑๕๙ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและถอดถอน
ข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนคำแนะนำปลัดกระทรวง
อธิบดี และเที่ยบเท่า

มาตรา ๑๕๙ การกำหนดคุณสมบัติ การบรรจุ ยกเว้น
แต่งตั้ง การถอดถอนและการลงโทษข้าราชการ ให้เป็น
ไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑๖๐ ภายนอกบังคับมาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖๐
มาตรา ๑๘ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๕ มาตรา ๑๖ มาตรา
๑๕๐ และมาตรา ๑๗ บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขา
และพระบรมราชโองการได้ฯ อันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน
ท้องน้ำรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

หมวด ๙

อำนาจคุกคาม

มาตรา ๑๖๑ การพิจารณาพิพากษาธรรมકดีเป็นอันดับ
สองศาลโดยเฉพาะ ซึ่งจะต้องดำเนินตามกฎหมายแบบ
ในพระปรมາṇกิจของพระมหากษัตริย์

ฉบับพิเศษ หน้า ๖๘

ฉบับที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

มาตรา ๑๖๒ บรรดาศាឩทั้งหลายซึ่งขึ้นได้แต่โดย
พระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๖๓ การตั้งศาลขึ้นใหม่ เพื่อพิจารณาพิพากษา
คดีใดคดีหนึ่งหรือทั้งชั้นข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยฉะเพาะ แทน
ศาลธรรมชาติทั้งหมดอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดี
นั้น จะกระทำมิได้

มาตรา ๑๖๔ การบัญญัติกฎหมายใหม่ผลเป็นการ
เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาล
หรือวิธีพิจารณา เพื่อใช้แก่คดีใดคดีหนึ่งโดยฉะเพาะ จะ
กระทำมิได้

มาตรา ๑๖๕ ผู้พิพากษามีอิสสระในการพิจารณา
พิพากษาอิสสระคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย

มาตรา ๑๖๖ พุทธมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ย้าย และ
ถอดถอนผู้พิพากษา

มาตรา ๑๖๗ การแต่งตั้ง การย้าย และการถอด
ถอนผู้พิพากษาจะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๙๐

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๗

ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ
ก่อน แล้วจึงนำความกราบบังคมทูล

การเลื่อนตำแหน่งและ การเลื่อนเงินเดือนผู้พิพากษา
จะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการ ตาม
กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

หมวด ๘

ตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๖๙ คณะกรรมการรัฐธรรมนูญประกอบด้วย
ประธานวุฒิสภา ประธานสภารຸปั๊ແທນ ประธานศาลฎีกา
อธิบดีศาลอุทธรณ์ อธิบดีกรมอัยยการ และบุคคลอื่นอีก
สักคนซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในทางกฎหมาย

ประธานวุฒิสภาเป็นประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๖๔ คณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ตามที่
บัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้

วิธีการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ให้เป็น
ไปตามกฎหมายว่าด้วยการนี้

ฉบับพิเศษ หน้า ๙๑

ที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

มาตรา ๑๗๐ ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งทั่วไป ให้รัฐสภา
แต่งตุลาการรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ภายใต้
เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ภายใน
หกสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมรัฐสภาครั้งแรก
กำหนดวันดังกล่าวในวาระก่อนให้หมายถึงวันในสมัย
ประชุม

ในการแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญตามความในวรรค
สอง รัฐสภาจะแต่งตั้งผู้พนักงานตำแหน่งให้เป็นตุลาการ
รัฐธรรมนูญใหม่อีกได้

มาตรา ๑๗๑ ตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งรัฐสภาแต่งตั้ง
ให้มากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) เปิดสมัยประชุมรัฐสภาครั้งแรกหลังจากการ
เลือกตั้งทั่วไป
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออกจากตำแหน่ง
- (๔) มีลักษณะต้องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐
- (๕) (๖) (๗) และ (๘) และมาตรา ๕๓
- (๙) (๑๒) และ (๑๓)

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๕

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๔๘๗

(๗) เมื่อการออกเสียงลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวไว้
บนนี้แล้ว ให้นำขันทูลเกล้าฯ ถวาย และ
นำบันทึกย่อมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มา
ใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗ ถ้าพระมหากษัตริย์ทรงพระราชนั่น
ร่างรัฐธรรมนูญดูที่น้ำขันทูลเกล้าฯ ถวาย ตามมาตรา ๑๗
จะเห็นว่าในรัฐธรรมนูญนี้ได้เสียสำคัญของปวงเทศาหรือประชาชน
และทรงพระราชนั่นได้ให้ประกาศนั้นให้เป็นไปตามที่ได้ไว้ในมาตรา
พระมหากษัตริย์ยอมทรงไว้ซึ่งพระราชน้ำใจที่จะให้ประชาชน
ที่ว่าด้วยร่างรัฐธรรมนูญนั้น
ขอบคุณด้วยร่างรัฐธรรมนูญนั้น

ในการให้ประชาชนออกเสียงเป็นประชามติ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาภายในกำหนดเวลา
เก้าสิบวัน นับแต่วันที่นำร่างรัฐธรรมนูญขันทูลเกล้าฯ ถวาย
ในพระราชกฤษฎีกานั้น ต้องกำหนดวันให้ประชาชนออกเสียง
ภายในเก้าสิบวัน ซึ่งต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร
และให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๕

หน้า ๑๖ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๒

ในเมื่อพระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจอำนวยตามมาตรา
กิไห้นำทบัญญัติมาตรา ๑๗๓ (๙) มาใช้บังคับ

มาตรา ๑๗๕ ในการให้ประชาชนออกเสียงตามมาตรา
๑๗๕ ถ้ามีเสียงข้างมากเป็นประชามติเห็นชอบด้วยร่าง
รัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงลงพระปรมาภิไธย
ภายในสามสิบวัน นับแต่วันประกาศผลประชามติ และ
เมื่อได้ประกาศรัฐธรรมนูญนั้นในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้
ใช้บังคับได้

ถ้าไม่มีเสียงข้างมากเป็นประชามติเห็นชอบด้วยร่าง
รัฐธรรมนูญ ก็ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นตกไป

มาตรา ๑๗๖ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถออกเสียง
ลงมติให้ออกเสียงประชามติ

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไป
ตามกฎหมายว่าด้วยการนับ

หมวด ๑๑

บทสุดท้าย

มาตรา ๑๗๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗๕ ถ้ามีบัญชา
ให้ความรัฐธรรมนูญอันอยู่ในวงงานของวุฒิสภา สภา

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๖

ตอนที่ ๗๙ เดือน ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๙

ผู้แทน หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้เป็นอัน
ของรัฐสภาที่จะตีความ และให้ถือว่าการตีความของรัฐสภา
เป็นเด็ดขาด

ในการตีความรัฐธรรมนูญตามความในวรรคก่อน ต้อง^{๑๘}
มีสมาชิกประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนสมาชิกทั้งหมดของ
สองสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม^{๑๙}

มาตรา ๑๗๙ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความใด^(ค)
หรือขัดต่อรัฐธรรมนูญ^{๒๐} บทบัญญัตินี้เป็นอันใช้บังคับ^(น)
ไม่ได้^(ร)

มาตรา ๑๗๙ ในการศึกษาจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย
บังคับเดียวกัน ถ้าศึกษาเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๑๗๙ ก็ให้ศึกรอการพิจารณา^{๒๑}
พิพากษากดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งความเห็นเช่นว่าแก้ไข^{๒๒}
ทางการ เพื่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาไว้ในภายหลัง^{๒๓}

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการคุ้มครองรัฐธรรมนูญให้ถือเป็นเด็ด
ขาด และให้ใช้ได้ในคดีทุกปัจจุบัน แต่ไม่กีดกันจะทบทวน^{๒๔}
พิพากษาของศาลยิ่งถึงที่สุดแล้ว^{๒๕}

ฉบับพิเศษ หน้า ๙๖

เดือนที่ ๑๗ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๒

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ให้ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา

บทบัญชีเพื่อการ

มาตรา ๑๘๐ ในวาระเริ่มแรก ถ้าต้องมีผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์ตามรัฐธรรมนูญนี้ ก็ให้ประธานอภิรัฐมนตรี
ได้รับการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) ทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไป
จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตาม
รัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๘๑ ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับการแต่งตั้ง^๕
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)
มีอำนาจวิสามมิตรตามรัฐธรรมนูญนี้ และกำหนดเวลา
แห่งสมาชิกภาพให้นับแต่วันที่ได้มีพระบรมราชโองการแต่ง
ให้สมาชิกชุดนี้

มาตรา ๑๘๒ ให้สมาชิกสภาผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้ง^๖
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)
มีอำนาจวิสามมิตรตามรัฐธรรมนูญนี้ และอายุของ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๘

ตอนที่ ๑๗ เดือน ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๖

สภาให้นับแต่วันเลือกตั้งทั่วไปซึ่งสมาชิกชุดนั้นได้รับเลือกตั้ง

ก่อนที่สมาชิกสภาผู้แทนซึ่งจะได้รับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๙๔ เข้ารับหน้าที่ ให้สภาผู้แทนประกอบด้วยสมควรตั้งกล่าวในวรคก่อน

มาตรา ๑๙๓ ภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้ มีให้นำบทัญญ์ตามมาตรา ๘๐ มาใช้บังคับแก่สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทน แต่ห้ามจะเพิ่มเติมหรือเพิ่มแก้ไขบทญญ์นี้ ให้ก่อระทึกการต้องตามลักษณะที่อยู่ห้ามตามความในมาตรานี้มาก่อนวันใช้รัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๙๔ ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นให้ครบถ้วน ตามเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๙ ให้เสริมสิ่งภาษาในกำหนดเดียวกับวันนับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๙๕ ภายใต้มังคบบทัญญ์ติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นให้ครบถ้วน ตามความในมาตรา ๑๙๔ ให้นำบทัญญ์ติแห่งพระราชบัญญัติ การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๖ ฯ ก็ให้เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑)

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๖

ฉบับที่ ๑๙ เดือน ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๘๗

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และพระบรมราชโองค์ ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๙๘๐ มาใช้บังคับ ยกเว้นการห้ามตามมาตรา ๑๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๘๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๘๗

ก่อนที่จะได้มีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ถ้าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ก็ให้นำบทบัญญัติวรรคก่อนมาใช้บังคับ

มาตรา ๑๙๖ ให้คณธรรมนตรีซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) คงอยู่ในตำแหน่งบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายที่ได้แลงไว้ก่อนและต่อไปก่อน และพ้นจากตำแหน่งเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนชุดที่ได้รับเลือกตั้งเพิ่มขึ้นตามความในมาตรา ๑๔ เที่รับหน้าที่ และให้นำบทบัญญัติตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง มาใช้บังคับ

มาตรา ๑๙๗ ภายในการระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันได้รับรัฐธรรมนูญนี้ มิให้นำบทบัญญัติตามมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับแก่รัฐมนตรี เดлегะต์ คณะกรรมการและทรัพย์สินน้ำ

ฉบับพิเศษ หน้า ๘๐

ตอนที่ ๑๙ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๗

โศกกรรมห้ามต้องตามลักษณะที่ต้องห้ามตามความในมาตรา
๕๙ มา ก่อนวันใช้รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๘๘ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐสภาแต่งตั้ง
ตุลาการรัฐธรรมนูญตามความในมาตรา ๑๖๙ ให้เสร็จสิ้น
ภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันเปิดประชุมครั้งแรก
หลังจากวันใช้รัฐธรรมนูญ

กำหนดด้วยถึงกล่าวในวรรคก่อนให้หมายถึงวันในสมัย
ประชุม

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ศรีธรรมชาติเบศ

ประธานสภา

นายพ.ศ.๒๕๖๗

๒๓ มีนาคม ๒๕๖๗